

МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ЯК ДЕТЕРМІНАНТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Однією із найважливіших умов забезпечення стійкого розвитку підприємства та досягнення позитивних результатів фінансово-економічної діяльності є формування ефективного механізму управління економічною безпекою, який має бути спрямований на захист підприємства від внутрішніх і зовнішніх загроз та небезпек.

Активізація процесу формування стану економічної безпеки значною мірою залежить від удосконалення управління ним. Процес управління пропонується здійснювати шляхом: упорядкування функцій забезпечення економічної безпеки з функціями управління підприємством; переходу до диференційованого управління за сценаріями розвитку підприємства з відповідними ним сценаріями формування стану економічної безпеки; формування механізму забезпечення стану економічної безпеки як цілісної сукупності його методів, інструментів та заходів; обґрунтування п'ятикрокового алгоритму формування стану економічної безпеки на основі комбінування її функціональних складових, інструментів та заходів за різними сценаріями формування стану економічної безпеки підприємства.

Управління є системою прийняття рішень щодо визначення цілей розвитку підприємства та обґрунтування порядку їх реалізації. При цьому особливістю управління є його поділ на етапи або функції, що характеризуються специфічними поетапними діями з досягнення визначених цілей. Загальноприйнятим є поділ управління на такі етапи (функції): планування, організація, аналіз, коригування, стимулювання. У практичній роботі, залежно від особливостей господарської діяльності та специфічності цілей підприємства, можуть виділятися й інші функції. Але для схематичного пояснення взаємозв'язку між функціями управління та функціями забезпечення стану економічної безпеки достатнім є виділення наведених у табл. 1.

Таблиця 1

Взаємозв'язок між функціями управління підприємством та функціями забезпечення його стану економічної безпеки*

Етапи управління	Рівень управління	
	Підприємство	Забезпечення стану економічної безпеки
Планування	Планування структури виробництв, продуктивності праці, економічної ефективності	Планування обсягу функції «економічна безпека» з урахуванням моніторингу впливу ризикових чинників та потужності підприємства
Організація	Здійснення практичних організаційних дій з реалізації запланованого	Здійснення практичних організаційних дій з досягнення стану економічної безпеки
Аналіз	Аналіз здійсненого при порівнянні з запланованими показниками	Аналіз поточного стану економічної безпеки та інтенсивності впливу ризикових чинників
Коригування	Здійснення коригування у разі відхилень від плану	Коригування господарської програми підприємства та заходів з забезпечення стану економічної безпеки у разі відхилень
Стимулювання	Стимулювання персоналу та менеджерів до покращання результатів роботи	Стимулювання персоналу та менеджерів до захисту підприємства та забезпечення стану економічної безпеки

*Джерело: згруповано авторами.

Отже, доцільно сформувати ефективний механізм управління економічною безпекою підприємств, який би виконував певну сукупність завдань.

Найважливіші серед них є:

- визначення реальних і можливих загроз і небезпек;
- визначення методів та способів послаблення, попередження та ліквідацію наслідків дії загроз, ризиків та небезпек;
- запровадження заходів, необхідних для забезпечення безпеки сільськогосподарського підприємства;
- створення власної служби безпеки на кожному підприємстві або взаємодія із приватними або державними організаціями [1].

На основі аналізу публікацій вже існуючих принципів управління підприємствами, механізм управління економічною безпекою підприємств повинен включати такі принципи:

— принцип законності, суть якого полягає в дотриманні чинних законів та нормативних актів під час забезпечення економічної безпеки підприємств;

— принцип досягнення стратегічної цілі передбачає забезпечення стратегії економічного розвитку підприємства;

— принцип плановості зумовлює організацію діяльності пов'язану із забезпеченням економічної безпеки підприємства на основі чітко сформованого плану;

— принцип гнучкості і динамічності передбачає швидке реагування підприємства на появу реальних та потенційних загроз, коригування системи управління економічною безпекою відповідно до змін факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, своєчасне прийняття необхідних управлінських рішень;

— принцип комплексності і безперервності полягає в постійному безперервному процесі управління цілісною системою економічної безпеки направленої на забезпечення захисту інтересів підприємства від різного роду небезпек;

— принцип цілісності – передбачає, що економічна безпека завжди існує як цілісний елемент, який може бути поділений на певні структурні компоненти;

— принцип обґрунтованості достатності та економічної доцільності – ґрунтується на засадах узагальненої обмеженості економічних ресурсів, у тому числі і щодо формування економічної безпеки, що передбачає цілеспрямоване, інноваційне, всебічне, глибинне науково-технічне, технологічне, економічне управлінське обґрунтування витратних параметрів за всіма заходами формування економічної безпеки підприємства;

— принцип функціональності – забезпечує універсальність підходу щодо формування механізму управління економічною безпекою, процес якого розглядається за відповідними функціями діяльності підприємства, а саме: ведення бухгалтерського обліку і звітності та впровадження фінансово-господарського контролю; управління персоналом підприємства; матеріально-технічне забезпечення; операційна діяльність; маркетинг; інноваційна діяльність; менеджмент;

— принцип компетентності і професіоналізму – означає обов'язкову наявність професіонального підходу щодо сутності, проблем, завдань, методів, засобів формування механізму управління економічною безпекою підприємства як життєво важливої функції діяльності підприємства;

— принцип релевантності, координації та взаємодії – передбачає узгодженість у просторі та часі застосування відповідних кількісних та якісних засобів і структур формування економічної безпеки [2, с. 204-205].

Чітке дотримання цих принципів сприятиме підвищенню ефективності використання сформованого механізму.

Організація управління станом економічної безпеки в підприємстві повинна передбачати необхідність формування відповідної організаційної схеми управління, встановлення центрів відповідальності за виконанням цих завдань, визначення прав, обов'язків, відповідальності керівників і працівників окремих структурних підрозділів за рівень економічної безпеки підприємства, організацію постійного моніторингу рівня економічної безпеки. При цьому виконання завдань забезпечення належного рівня економічної безпеки буде більш ефективним за умов створення в підприємстві загальної атмосфери відповідальності за результати ефективності його роботи.

Отже, ефективний механізм управління економічною безпекою підприємств повинен забезпечувати інтеграцію економічних процесів у підприємстві, поз'язувати внутрішні ресурси й зовнішнє середовище, надавати конкурентні переваги для досягнення поставлених цілей діяльності підприємства.

Список використаної літератури:

1. Корнієнко Т. О. Стратегічне управління фінансово-економічною безпекою підприємства. Розвиток національної економіки на інноваційній основі: тенденції та перспектив : колективна монографія / за ред. Курмаєва П. Ю., Слатвінського М. А. Умань : ФОТ Жовтий О.О., 2015. С. 86–90.

2. Шкарлет С. М. Економічна безпека підприємства: інноваційний аспект : монографія. Київ : НАУ, 2007. 436 с.